

Марія Гуляєва,
асистент,
Аліна Михайло,
студентка,

Чернівецький національний університет
імені Ю. Федьковича

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ БУЛІНГУ В ШКІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті розкрито змістове наповнення терміну «булінг», яким прийнято позначати явище шкільного насильства. Обґрунтовано зв'язок рівня агресивності дітей з рівнем шкільного насильства. Висвітлено розуміння учнями проблеми насильства в школі та їх ставлення до явища булінгу.

Maria Hulciaieva,
Alina Mykailo

STUDY OF BULLYING PROBLEMS AT SCHOOL SETTINGS

The article features the contents of the notion “bullying” that is used to identify a phenomenon of school violence. A connection between children’s aggression and level of school violence is proved. Students’ attitudes to bullying and their understanding of the problem of violence in school are outlined.

Беззаперечним залишається той факт, що школа відіграє надзвичайно важливу роль у становленні особистості дитини, адже є місцем її всебічного розвитку та самореалізації. На превеликий жаль, щороку велика кількість дітей стають жертвами насильства з боку інших учнів саме в школі, що в науковій літературі отримало назву «булінг». Актуальність вивчення і профілактики шкільного насильства (булінгу) як соціально-педагогічної проблеми обумовлюється як масштабами поширення, так і тими наслідками, що воно спричиняє. Особливо це помітно у середовищі підлітків, де спостерігаються крайні форми прояву булінгу з тяжкими наслідками для тих, хто стає його жертвами.

Проблематики насильства як загальносоціального явища торкаються у своїх роботах такі дослідники як А. Гусейнов, Л. Герасіна, В. Голіна, В. Губін, І. Даньшин, А. Зайцев, А. Ковальов, А. Огурцов та ін. Проблема насильства, зокрема серед учнів, висвітлювалася О. Дроздовим, В. Ролінським, А. Черняковою та іншими науковцями. Ґрунтовніше цією проблемою займалися зарубіжні вчені, зокрема І. Бердишев, І. Кон, Х. Лейманн, Д. Лейн, К. Лоренц, Д. Ольвеус, Т. Фалд. Вітчизняні наукові праці з зазначеної проблеми носять частковий характер, недостатньо дослідженими залишаються теоретико-методологічні основи цього явища, його причини та наслідки.

Метою статті є висвітлення уявлень самих учнів про сутність булінгу та їх ставлення до цієї проблеми.

Насильство у школі аж ніяк не можна назвати новітнім явищем. На жаль, воно завжди супроводжувало процес навчання і мало протягом тривалого часу форму публічного, принизливого, фізичного покарання учня [1, с. 7; 2; 4; 5, с. 20].

Знуцання в школах є одним з найнебезпечніших видів насильства. Якщо діти потрапляють в такі ситуації кілька разів, це свідчить про те, що школа потребує чималих змін. Саме тому в процесі дослідження нами було проведено тренінгове заняття на тему: «Світ агресії. Насильство у школі», яке передбачало визначення рівня агресії в дітей як передумови виникнення булінгу. Дослідження було проведено на базі Чудейського навчально-виховного комплексу та Іжівської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів (Сторожинецький район, Чернівецька область) серед учнів восьмих та дев'ятих класів. Таким чином, категорію досліджуваних склали підлітки 13–15 років.

Мета тренінгу:

1. Ознайомлення учнів із поняттями «агресія», «жорстоке ставлення», «булінг».

2. Аналіз причин виникнення агресії, факторів, які на це впливають.

3. Сприяння вихованню в учнів милосердя та усвідомлення того, що кожна людина має прагнути до вдосконалення, розвивати позитивні якості характеру.

Завдання тренінгу:

1. Збагатити знання учнів з побудови конструктивного спілкування.

2. З'ясувати місце агресії в нашому житті та особисте ставлення учнів до насильства в школі, його ініціаторів та жертв.

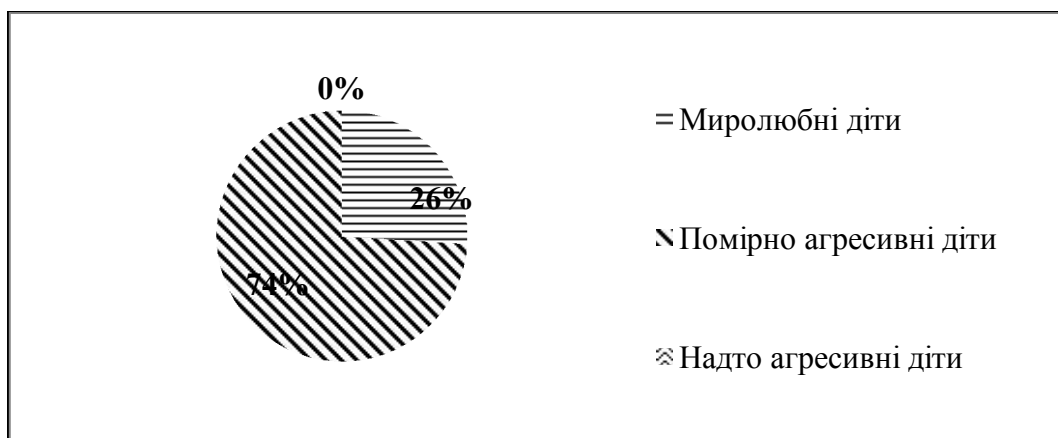
3. Навчити долати агресію та розв'язувати конфлікти мирним шляхом.

В ході тренінгу була використана методика виявлення рівня агресивності Асінгера. За цим тестом було з'ясовано, наскільки люди коректні у відносинах з іншими, чи легко спілкуються один з одним і якою мірою агресивність як властивість особистості притаманна людині [3, с. 30]. Методика містить 20 питань, кожне із яких має три варіанти вибору. У результаті дається опис поведінки людини в залежності від кількості набраних балів (від 0 до 45 і більше). В результаті тестування було виявлено: 26% учнів – миролюбні,

недостатньо впевнені у своїх силах, 74% підлітків – помірно агресивні, ставляться до критики доброзичливо, якщо ділова критика – без претензій (діаграма 1). Позитивним є те, що немає жодного відсотку дітей, які є занадто агресивними та неврайнованими.

Діаграма 1

Рівень агресивності за методикою Асінгера

Після тренінгу було проведена бесіда, яка дозволила виявити реальні знання, уявлення та почуття підлітків, що стосуються проблеми шкільного насильства. В ході бесіди учням задавались наступні питання:

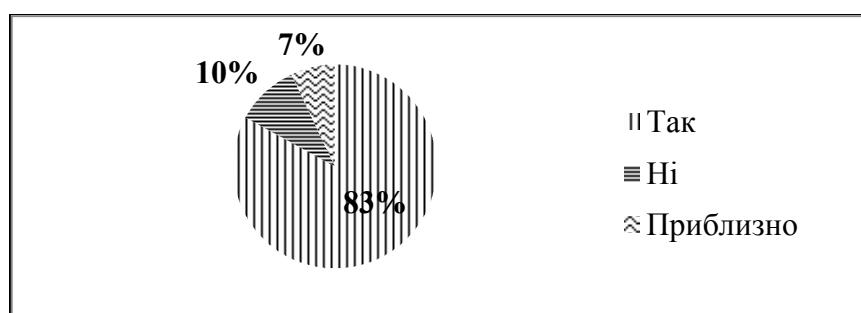
1. Чи знаєте Ви, що таке насильство?
2. Де найчастіше здійснюється насильство?
3. Чи доводилось Вам пережити насилля? Що Ви відчували в той момент?
4. Ви коли-небудь самі чинили насилля?
5. Хто найчастіше чинить насильство?

Проаналізуємо виявлені результати:

На питання «Чи знаєте Ви, що таке насильство?» 83% підлітків відповіли, що чули і знають про насильство, 10% – не знають, 7% – приблизно (діаграма 2).

Діаграма 2

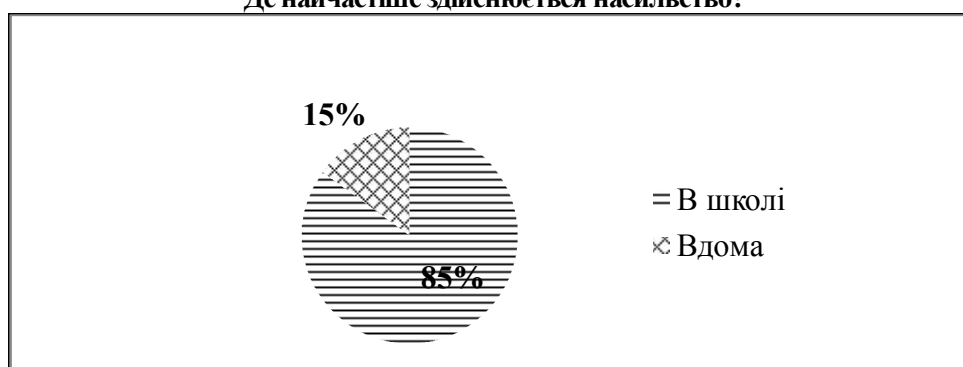
Чи знаєте Ви, що таке насильство?

На питання «Де найчастіше здійснюється насильство?» діти відповіли наступним чином: 85% – у школі, 15% – вдома (діаграма 3).

Діаграма 3

Де найчастіше здійснюється насильство?

На питання «Чи доводилось Вам пережити насилля? Що Ви відчували в той момент?» діти відповіли: образу – 57%, біль – 21%, ненависть – 11%, бажання помсти – 11% (діаграма 4).

Діаграма 4

На питання «Ви коли-небудь самі чинили насилля?» підлітки відповіли: 27% – так, 7% – ні, 66% – не знаю, чи це було насильство (діаграма 5).

Діаграма 5

На питання «Хто найчастіше чинить насильство?» були отримані наступні відповіді: батьки – 35%, старші учні – 39%, однолітки – 26% (діаграма 6).

Діаграма 6

Висновки, рекомендації, перспективи подальших досліджень. Отже, в результаті опитування було встановлено наступне:

- 83% учнів знають, що таке насильство;
- 85% дітей зустрілися з цією проблемою в школі і лише 15% – вдома;

- 39% дітей переживали насильство від старших учнів, 26% – від ровесників;
- 57% відчували образи після скоєного над ними насильства;
- лише 7% респондентів переконані, що ніколи не були ініціаторами та не чинили насильство щодо інших.

Отримані дані свідчать, що саме школа є місцем, де діти найчастіше зустрічаються з насильством. Відтак існує нагальна потреба в удосконаленні системи роботи в навчальному закладі з профілактики правопорушень та насильницьких дій серед неповнолітніх, тому що насильство є засвоєною моделлю поведінки. Саме від спільних зусиль залежить попередження та формування навичок насильницької поведінки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агарова Н. Проблема жорстокості у шкільному середовищі / Н. Агарова // Соціально-правовий захист молоді : [зб. наук. статей]. – Ужгород, 2002. – С. 6 – 12.
2. Лэйн Д. Школьная травля (буллинг) [Электронный ресурс] / Д. Лэйн // ZipSites.ru: бесплат. электрон. интернет б-ка. – Режим доступа : <http://www.zipsites.ru/psy/psyib/info.php?414>.
3. Попіль О. Агресія у школі : Чи можна їй запобігти / О. Попіль // Соціальний педагог. – 2012. – № 12 (72). – С. 27 – 37.
4. Чернякова А. Проблема третирування (bullying) серед учнів у загальноосвітній школі США : шляхи запобігання та подолання [Електронний ресурс] / А. Чернякова. – Режим доступу : <http://www.psyh.kiev.ua>.
5. Шабінський М. Насильство у школі і його попередження засобами громадянського виховання / М. Шабінський // Україна молода. – 2007. – С. 20 – 25.

Марія Даниук,

викладач,

Чортківський державний

медичний коледж

ФОРМУВАННЯ ГУМАННОГО СТАВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР ДО НЕПОВНОЛІТНІХ ПАЦІЄНТІВ: СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ КОНТЕКСТ

У статті проаналізована суперечність між потребою формування гуманного ставлення майбутніх медичних сестер до пацієнта та можливостями сучасного навчально-виховного процесу медичних коледжів. Обґрунтовано необхідність формування вміння налагоджувати спілкування з пацієнтами на основі паритетної суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Розкрито основні засоби виховання гуманного ставлення майбутніх фахівців до пацієнта як чинника запобігання насильству та жорстокому поводженню з неповнолітніми.

Mariia Daniuk

FORMATION OF HUMANE ATTITUDE OF FUTURE NURSES TO JUVENILE PATIENTS IN THE SOCIAL AND LEGAL CONTEXT

The article concerns the conflict between the need for humane treatment of future nurses to patients and opportunities of modern educational process of medical colleges. The necessity to develop the skills of communication with patients on the basis of parity subject-subject interaction is outlined. The main techniques of developing humane attitude of future specialists to the patient as a factor of preventing violence and abuse of children and youth are examined.

Становлення української державності, інтеграція в європейське і світове співтовариство, відмова від тоталітарних методів управління державою і побудова громадянського суспільства передбачають орієнтацію на особистість, націю, духовно-моральну та інтелектуальну культуру суспільства, визначають пріоритетні напрями науки та освіти, серед яких – підготовка кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного розвитку. Сучасні умови суспільного розвитку України потребують переходу вищої школи на нову концепцію підготовки майбутніх спеціалістів, що передбачає підвищення рівня професіоналізму, компетентності, інтелектуальної культури тощо.

Необхідність реформування системи медичної освіти в Україні, її удосконалення і підвищення рівня якості є важливою соціокультурною проблемою, яка значною мірою зумовлюється проголошенням життя людини найвищою суспільною цінністю та потребами формування позитивних умов для індивідуального розвитку людини, її соціалізації та самореалізації. Це актуалізує проблему виховання гуманного ставлення до пацієнта у медичних сестер у процесі фахової підготовки. У «Концептуальних засадах демократизації та реформування освіти в Україні» наголошено на тому, що в основі оновлення методів, прийомів навчальної діяльності повинно лежати гуманістичне спілкування, партнерські стосунки, принципи рівноправного діалогу.